

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle Suomen Olympiakomitean lausunto erityisesti lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä velvollisuudeksi työsuhteissa ja vapaaehtoistoiminnassa

VIITE: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta direktiiviksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja seksuaalisen riiston sekä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin torjumisesta ja neuvoston puitepäätöksen 2004/68/JHA korvaamisesta (U 14/2024 vp)

ERITYISESTI TEEMA: Direktiiviehdotuksen 12 artikla: lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen velvollisuudeksi työsuhteissa ja vapaaehtoistoiminnassa

Suomen Olympiakomitea lausuu otsikkoasiassa:

Direktiiviehdotuksen kokonaistavoite on erittäin hyvä ja kannatettava. EU-maiden yhteinen toiminta rajat ylittävän rikollisuuden estämiseksi on tärkeää.

Tässä kirjallisessa lausunnossa Olympiakomitea keskittyy vain lasten kanssa työskentelevien rikosrekisteriotteen tarkastamiseen.

Direktiiviehdotuksessa esitetään täsmennystä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseen. Suomessa on ollut käytäntö, että työsuhteeseen otettaessa työnantajalla on ollut velvollisuus tarkistaa henkilön rikosrekisteriote (*laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)*). Vapaaehtoistyöhön otettaessa tarkistamiseen on ollut mahdollisuus (*laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä 148/2014*). Nyt velvollisuutta laajennettaisiin koskemaan myös lasten kanssa työskenteleviä vapaaehtoisia.

Lasten turvallisuus on urheiluseuratoiminnan ytimessä. Sekä urheiluyhteisön vastuullisuusohjelmassa että urheiluseurojen Tähtiseura-ohjelman laatutekijöissä on suositus rikosrekisteriotteen tarkistamisesta myös vapaaehtoisilta. Tähtiseura-ohjelma on Olympiakomitean, lajiliittojen ja aluejärjestöjen yhteinen laatuohjelma, johon kuuluu jo yli 600 urheiluseuraa.

Voidaan arvioida, että urheiluseuroissa rekisteriotteita ei välttämättä ole pyydetty vapaaehtoistyöntekijöiltä kovinkaan aktiivisesti. Kyse ei kuitenkaan ole tahdon puutteesta, vaan vapaaehtoispuhjalta toimivan urheiluseuran hallinto ei välttämättä ehdi hankkimaan otteita tai organisoimaan prosessia. Myös rikosrekisteriotteen maksullisuus on iso haaste täysin vapaaehtoisvoimin toimivassa urheiluseurassa.

Urheiluseuroissa vapaaehtoistyötä tekee peräti 500 000 suomalaista, eli 12 % Suomen aikuisväestöstä. Vapaaehtoistytunteja tehdään urheiluseuroissa vuosittain noin 50 000 000, minkä taloudellinen arvo on noin 700 miljoonaa euroa.¹ Päätoimisia työntekijöitä on seuroissa noin 6 000.

Byrokratian lisääntyminen vapaaehtoistoimintaan pitkälti perustuvassa urheiluseuratoiminnassa on haaste, joka tuntuu seurojen arjessa ja jonka myös päättäjät ovat tunnistaneet. Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan "*Hallitus turvaa liikunnan vapaaehtoistyön varmistaen, ettei tarpeeton byrokratia ole este seurojen*

¹ Aarresola, O., Mäkinen, J. & Kapustamäki, H. 2019. 15–74-vuotiaiden suomalaisten osallistuminen urheiluseuratoimintaan. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus, Jyväskylä.

ja järjestöjen toiminnalle tai tapahtumien järjestämiselle.” Lisäksi hallitusohjelman mukaan kansalaisjärjestöstrategian puitteissa *“kevennetään järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa ylimääräistä sääntelyä”*. Näistä hyvistä byrokratianpurkutavoitteista huolimatta seuratoiminnan hallinnollinen taakka kasvaa, koska eri viranomaisten ja hallinnonalojen suunnalta kohdistuu jatkuvasti yhä enemmän sääntelyä.

Vapaaehtoistyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen on tavoitteena erittäin kannatettava. Samalla on huomattava, että yleisesti urheiluseuroihin kohdistuvat uudet vaatimukset voivat lopulta johtaa ei-toivottuihin vaikutuksiin toisaalla. Esimerkiksi vapaaehtoisesti toimivan seuran hallinto ei välttämättä saa organisoitua vapaaehtoisten rekrytointia. Tiukentuvassa taloudellisessa tilanteessa (kuntien talous, alv:n korotus) myös lisääntyvät kulut ovat merkittävä tekijä, joka voi rasittaa seuran toimintaa. Esimerkiksi Norjassa ja Tanskassa lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen on maksutonta.

Digitalisaatiota hyödyntämällä voitaisiin keventää urheiluseurojen byrokratiaa vapaaehtoisten rikostaustojen selvittämisessä ja siten edistää turvallista urheilua. Tämä voitaisiin toteuttaa luomalla yhteys Suomisportin ja Oikeusrekisterikeskuksen järjestelmien välille mahdollistamalla rajapinta Suomi.fi -palvelun kautta. Suomisport on koko urheiluyhteisön digialusta, jonka piirissä ovat jo yli 4000 urheiluseuraa ja lajiliittoa. Rajapinnan avulla prosessista voitaisiin tehdä hallinnollisesti mahdollisimman vähän kuormittava. Suomisportin mahdollisuuksista on tärkeä käydä keskustelua siinä vaiheessa, kun Suomessa ryhdytään valmistelemaan mahdollisen direktiivimuutoksen vaatimia lakimuutoksia.

Mikäli rikostaustan selvittäminen vapaaehtoisilta tulee pakolliseksi, sen tulee olla urheiluseuroille maksutonta ja aiheuttaa mahdollisimman vähän byrokratiaa luomalla rajapinta Suomisportin ja Oikeusrekisterikeskuksen järjestelmien välille.

Helsingissä 7.5.2024

Taina Susiluoto
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea